

DOI: 10.33663/0869-2491-2026-37-162-173

УДК 340.1

С. О. СУНЕГІН,

кандидат юридичних наук,
старший дослідник*

ORCID: 0000-0003-4304-708X

ВИКОНАННЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА В УМОВАХ СУЧАСНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ

Стаття присвячена дослідженню загальних аспектів трансформації виконання як форми реалізації права в умовах сучасного технологічного розвитку. Наголошується, що технологічні інновації впливають передусім на сам процес реалізації юридичних обов'язків шляхом введення нових форм або способів їх виконання, зокрема таких, як автоматизація процесів, використання цифрових платформ для подання заяв та інших документів, реєстрація правочинів та взаємодія з органами публічної влади тощо. Зроблено висновок, що виконання юридичних обов'язків як форма реалізації права в умовах сучасного технологічного розвитку проявляється на змістовому і формальному рівнях та передбачає насамперед адаптацію традиційних механізмів активної реалізації зобов'язуючих норм права до нового контексту, в якому технології стають не лише важливим інструментом моніторингу та контролю за належним виконанням юридичних обов'язків, а й необхідним засобом забезпечення їх реального або фактичного здійснення через відповідні технологічні, насамперед цифрові, інновації.

Ключові слова: юридичні обов'язки, реалізація права, форми реалізації права, виконання юридичних обов'язків, технологічні інновації, цифровізація, штучний інтелект.

Suniehin Serhii. Fulfillment as a form of law implementation in the context of modern technological development

The article is devoted to the study of general aspects of the transformation of fulfillment as a form of law implementation in the context of modern technological development. It is emphasized that technological innovations primarily affect the process of fulfillment legal obligations by introducing new forms or methods of their implementation, including such things as process automation, the use of digital platforms for submitting applications and other documents, registration of transactions and interaction with public authorities, etc. It is concluded that the fulfillment of legal obligations as a form of exercising law in the conditions of modern technological development is manifested at the substantive and formal levels and primarily involves the adaptation of traditional mechanisms for the active implementation of binding legal norms to the new context, in which technologies become not only an important tool for monitoring and controlling the proper fulfillment of legal obligations, but also

* **Suniehin Serhii**, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.), Senior Researcher

a necessary means of ensuring their real or actual implementation through relevant technological and, above all, digital innovations.

Keywords: *legal obligations, implementation of law, forms of implementation of law, fulfillment of legal obligations, technological innovations, digitalization, artificial intelligence.*

Постановка проблеми. Технологічна революція останніх десятиліть, яка охопила практично всі сфери та галузі суспільного життя, справляє значний вплив на способи взаємодії між різноманітними суб'єктами соціальної комунікації. Відповідні трансформації не оминули й правової сфери, яка не встигає належною мірою адаптуватися до нових технологічних реалій, що викликає правову невизначеність та необхідність переосмислення традиційних підходів до тих чи інших правових явищ і процесів, зокрема в контексті сучасних правореалізаційних практик. Інновації у сфері штучного інтелекту, блокчейну, цифрової автоматизації та інших технологій безпосередньо впливають на всі форми реалізації права, у тому числі на виконання фізичними та юридичними особами закріплених у правових нормах юридичних обов'язків. Електронні платежі, використання цифрових підписів, різноманітні онлайн-сервіси для подання заяв, скарг та інших документів, все більше стають невід'ємним складником щоденної юридичної практики для більшості громадян нашої держави і здатні значно прискорити та спростити відповідні правореалізаційні процеси. Саме тому на сьогодні вже назріла нагальна необхідність здійснення перегляду існуючих правових механізмів реалізації правових норм, зокрема у формі виконання юридичних обов'язків, та забезпечення їх належної адаптації до нових технологічних умов.

Виконання юридичних обов'язків завжди було одним із центральних понять правового розвитку, значення якого безпосередньо пов'язане із забезпеченням правопорядку в державі та реалізацією прав людини. Проте з розвитком технологій суттєвої трансформації зазнали способи та формати виконання юридичних обов'язків, що до певної міри впливає на традиційне розуміння та сприйняття змісту цього поняття, яке вже пов'язується не лише з необхідністю здійснення визначеним суб'єктом активних дій, передбачених правовою нормою, а й з конкретними параметрами їх технологічного забезпечення, від наявності та якості якого в багатьох випадках безпосередньо залежить досягнення відповідного юридично значущого результату (наприклад, використання цифрових платформ для виконання договірних зобов'язань, автоматизація процесів у сфері оподаткування тощо).

Отже, актуальність дослідження теоретичних аспектів трансформації форм реалізації права в умовах сучасного технологічного розвитку, зокрема виконання, передбачає з'ясування насамперед загальних закономірностей та тенденцій впливу технократичного соціального устрою на відповідні параметри тих правореалізаційних практик, які проявляються у вигляді активного здійснення належної поведінки особи, тобто такої, якою повинен обов'язково

керуватися суб'єкт права і яка забезпечується, з-поміж іншого, за допомогою встановлених у законодавстві механізмів застосування державного примусу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика реалізації права у різних формах його прояву, зокрема у формі виконання юридичних обов'язків, посідає вагоме місце в сучасних юридичних наукових дослідженнях, про що свідчить велика кількість наукових праць з різних галузей правової доктрини. Зокрема, серед представників загальнотеоретичної юридичної науки питання реалізації права та її форм досліджувалися такими вченими, як: Ж.-Л. Бержель, С. Бобровник, О. Богініч, Д. Григор'єв, С. Гусарєв, М. Козюбра, О. Львова, Н. Оніщенко, Н. Пархоменко, О. Петришин, Т. Попович, Т. Тарахонич, Г. Харт та ін. Поряд з цим представники галузевих юридичних наук приділяють значну увагу дослідженню окремих форм реалізації права з урахуванням предмета таких наук, зокрема в контексті виконання конкретних юридичних обов'язків, передбачених актами конституційного, адміністративного, цивільного, трудового та іншого законодавства.

Водночас стрімкий технологічний розвиток поставив перед кожною сучасною державою чимало складних питань, у тому числі стосовно трансформації відповідних правореалізаційних практик, а також перспектив подальшого розвитку основних правових інститутів, за допомогою яких здійснюється реалізація правових норм. При цьому вирішення сучасних практичних проблем реалізації правових норм у відповідних формах потребує насамперед здійснення системного наукового осмислення загальнотеоретичних або концептуальних аспектів трансформації форм реалізації права в контексті сучасного технологічного розвитку. Саме тому в цій статті спробуємо виявити загальні аспекти трансформації виконання юридичних обов'язків як форми реалізації права в умовах сучасних технологічних новацій.

Мета статті. Метою цієї статті є визначення загальних аспектів трансформації виконання юридичних обов'язків як форми реалізації права в умовах сучасних технологічних новацій.

Виклад основного матеріалу. Мабуть, нема потреби ще раз доводити, що «форми реалізації права є багатограними та динамічними явищами, які потребують подальшого дослідження та адаптації до сучасних реалій. Аналіз літератури вказує на необхідність критичного перегляду традиційних класифікацій, а також на пошук нових механізмів правореалізації, що відповідатимуть викликам цифрової трансформації та глобалізації правових систем. Адже застарілі моделі правореалізації не враховують цифрових новацій, а також сучасних форм соціальної взаємодії та міжнародної інтеграції правових систем. Тому подальші дослідження повинні бути спрямовані на розробку гнучких та адаптивних моделей реалізації права, що відповідатимуть умовам динамічного розвитку сучасного технологічного суспільства»¹.

Традиційні підходи до реалізації права, у тому числі до виконання юридичних обов'язків або дотримання юридичних заборон, передбачають здійс-

нення суб'єктом права конкретних дій або утримання від їх вчинення в межах, визначених правовими нормами. При цьому виконання юридичних обов'язків завжди проявляється у вигляді безпосередньої взаємодії учасників відповідних правовідносин. Такі дії можуть здійснюватися суб'єктом права самостійно або через посередників (інститут представництва), а також добровільно або у примусовому порядку.

Слід погодитися з думкою, що для сучасної демократичної, правової, соціальної держави та громадянського суспільства юридичні обов'язки набувають значення первинного елементу, оскільки без них не може обійтися жодне суспільство, а на їх обсяг у суспільстві впливає низка чинників, зокрема національні традиції, ментальні характеристики суспільства, специфіка соціокультурного розвитку тощо. При цьому необхідно передусім говорити про виконання людиною та громадянином своїх юридичних і конституційних обов'язків, а як пріоритет – про позитивність обов'язків для забезпечення прав людини та громадянина. Забезпечуючи права і свободи людини, держава поряд з цим вимагає від неї певної поведінки, що формулюється в системі юридичних обов'язків².

Саме тому права, свободи і обов'язки формують основні складові структури правового статусу суб'єктів права – громадян, посадових осіб органів публічної влади, іноземців, юридичних осіб тощо. Поза контекстом виконання юридичних обов'язків не можуть існувати реальні правовідносини, якими, по суті, є так зване живе право, або чинне (діюче) право, на відміну від так званого мертвого права, яке хоча й закріплене у відповідних актах законодавства, але фактично не діє внаслідок застарілості його норм, їх невідповідності реальному життю та функціонуючим у суспільстві комунікативним практикам або відсутності у їх змісті положень, які відображають загальні закономірності та тенденції розвитку держави і права у визначених темпорально-просторових вимірах³.

Досліджуючи проблематику трансформації виконання юридичних обов'язків як форми реалізації права в умовах сучасного розвитку, необхідно зазначити, що технологічні інновації впливають передусім на сам процес виконання юридичних обов'язків шляхом введення нових форм їх виконання, зокрема таких, як автоматизація відповідних процесів, використання цифрових платформ для подання заяв та інших документів, реєстрація правочинів та електронна взаємодія з органами публічної влади тощо. Йдеться про те, що розвиток сучасних технологій відкриває нові можливості для оптимізації процесів виконання юридичних обов'язків та підвищення якості їх результатів, а цифровізація та автоматизація все більше набувають статусу найважливішого інструменту їх виконання в сучасних правових системах, змінюючи традиційні способи їх реалізації.

Навіть побіжний огляд вітчизняної та зарубіжної наукової літератури засвідчує беззаперечність того факту, що технологічні інновації в суспільно-му житті включають в себе, з-поміж іншого, використання різних технологіч-

них інструментів та інновацій для покращення юридичної практики, вдосконалення юридичних процесів та сприяння кращому доступу до правосуддя. Такі технології спрямовані на підвищення ефективності, точності, доступності в юридичній сфері та проявляються через систематизацію документів, укладення контрактів дистанційно та за стандартними алгоритмами, використання штучного інтелекту для правових досліджень, складання юридичних документів та надання відповідних консультацій, вирішення правових спорів тощо. При цьому найбільший прогрес у технологічному розвитку правових процесів за останні декілька десятиліть пов'язується саме з появою інтернету та відповідного програмного забезпечення, без доступу до яких вже неможливо уявити реалізацію більшості прав і обов'язків суб'єктів права. Юридичні бази даних та пошукові онлайн-інструменти полегшили доступ до великої кількості юридичної інформації, що робить діяльність з надання правової допомоги простішою, швидшою та ефективнішою. Електронний спосіб подання документів і цифрові підписи спростили адміністративні, комерційні та цивільні процеси, а використання штучного інтелекту, інтегрованого в юридичну діяльність, допомагає здійснювати аналіз, перевірку та складання різноманітних документів у процесі реалізації правових норм, формувати фахову правову позицію при вирішенні правових спорів, а також прогнозувати результати судових розглядів^{4, 5, 6}.

З наведених констатацій випливає, що ключовими елементами сучасних технологічних змін, які значно змінюють традиційне уявлення про правові норми та форми їх реалізації, у тому числі через виконання юридичних обов'язків, є цифровізація та автоматизація. У реаліях сьогодення ми всі є свідками того, що цифровізація правових процедур все більше поглинає всю систему правореалізаційних практик, у тому числі у формі виконання юридичних обов'язків, що проявляється насамперед через використання електронних документів, цифрових підписів та онлайн-платформ. При цьому поступовий перехід від традиційного документально-паперового способу оформлення відповідних правовідносин до їх електронних або цифрових аналогів зумовлюється визначеними об'єктивними чинниками, зокрема такими, як підвищення їх ефективності та доступності для громадян, а також необхідністю бути у тренді сучасної глобалізації з її опорою на технологічний фундамент її фактичного забезпечення. Поряд з цим електронні форми взаємодії між суб'єктами права створюють нові можливості для громадян, представників бізнесу та інших інститутів громадянського суспільства.

У цьому контексті потрібно зауважити, що сучасні цифрові платформи дедалі частіше використовуються фізичними та юридичними особами для виконання юридичних обов'язків у різних сферах і галузях суспільного життя – від цивільно-правових зобов'язань до оподаткування та інших публічно-правових обов'язків, що значно полегшує взаємодію з владними інституціями відповідних держав. Такі цифрові інструменти забезпечують належне дистанційне виконання юридичних обов'язків, а також надають

можливість громадянам та юридичним особам узгоджувати, підписувати та надсилати відповідні документи незалежно від фізичного місця їх фактичного перебування, завдяки чому досягається суттєве скорочення часу для укладення необхідних правочинів та покращується доступність правових послуг. Сучасні наукові дослідження свідчать, що цифрові інструменти для виконання юридичних обов'язків у конкретній діяльності здатні підвищити ефективність відповідних правореалізаційних практик та знизити ризики помилок у процесі обробки паперових документів.

Однією з яскравих прикладних ілюстрацій наведених констатацій є прогресуюча цифровізація податкових правовідносин, які відіграють ключову роль у функціонуванні економіки держави та в процесі яких громадяни та юридичні особи виконують визначені у законодавстві податкові обов'язки. В Україні, наприклад, вже запроваджено низку цифрових сервісів з метою забезпечення більшої ефективності реалізації податкових правовідносин, серед яких слід виокремити запровадження електронного кабінету платника податків, електронної звітності, електронного документообігу, автоматизованих систем перевірки податкової звітності, електронних реєстрів платників податків, реєстрів податкових накладних та інших баз даних, системи електронних акцизних марок, хмарних сервісів та електронних платіжних систем, які надають платникам податків можливість здійснювати платежі онлайн, тобто без необхідності відвідувати податкові органи або банки^{7, 8}.

Окреме місце в зазначених процесах займає так званий блокчейн, який у загальному значенні являє собою інноваційну цифрову технологію, що являє собою розподілений реєстр або децентралізовану базу даних, яка одночасно обслуговує велику кількість користувачів – від кількох одиниць до мільйонів вузлів. При цьому ці вузли можуть бути розташовані у різних географічних точках та належати різним організаціям, державним структурам чи окремим особам. Основною особливістю блокчейну є забезпечення прозорості, безпеки та достовірності даних, оскільки всі записи в системі є незмінними та доступними для перевірки. На сьогодні блокчейн активно застосовується у різних сферах економіки, зокрема у фінансовому секторі, логістиці, веденні бізнесу, державному управлінні та охороні здоров'я. Окрему роль він відіграє у реєстрації та моніторингу фінансової та операційної інформації в бізнес-процесах, що дає змогу не лише відстежувати всі транзакції в режимі реального часу, а й знижувати витрати на обробку інформації, мінімізувати ризики шахрайства та підвищувати їх ефективність⁹.

З наведених вище загальних та основних характеристик блокчейну випливає, що ця інноваційна технологія, поза сумнівом, справляє значний вплив на виконання юридичних обов'язків, особливо у сферах транзакцій та виконання контрактних зобов'язань. Зокрема, блокчейн надає можливість створювати так звані смарт-контракти або ті договори, умови яких автоматично виконуються при настанні заздалегідь визначених обставин. Такі «розумні контракти» виключають необхідність залучення посередни-

ків у відповідні правовідносини, знижуючи тим самим ризики, пов'язані з порушенням виконання договірних та інших зобов'язань. Використання блокчейну при укладенні та виконанні смарт-контрактів надає можливість ефективно розподіляти ресурси в гуманітарних місіях, спрощувати логістику та відстеження міжнародних вантажів, зменшувати часові та інші ресурси на здійснення міжнародних грошових переказів, запобігати корупції та нелегальним фінансовим потокам, створювати стабільні та безпечні канали комунікації між державами, забезпечувати цифрові ідентифікатори громадянам тощо. Блокчейн також надає можливість створювати прозорі ланцюги постачань, забезпечувати документообіг без паперу і значно знижувати витрати та час обробки транзакцій, що робить цю технологію ефективним інструментом для зміцнення міжнародних відносин, підвищення ефективності міждержавних угод, покращення управління соціальними процесами¹⁰, а отже, виконання юридичних обов'язків у різних сферах і галузях життєдіяльності людини.

У Європейському Союзі блокчейн-технології вже активно використовуються в різних секторах економіки, зокрема, у сільському господарстві, енергетиці, торгівлі, банківській діяльності, охороні здоров'я, у операціях з нерухомістю тощо. Розширення застосування блокчейну в ЄС за межі традиційного для нього фінансового сектору демонструє його універсальність як фундаментальної технології для забезпечення цілісності даних у різних економічних секторах. При цьому застосування блокчейну в сільському господарстві та промисловості для відстеження ланцюгів постачання продукції або у сфері охорони здоров'я для удосконалення обміну інформацією про пацієнтів у Європейському Союзі¹¹ чітко демонструє потенціал цієї технології для забезпечення належного виконання юридичних обов'язків у різних правовідносинах, пов'язаних, з-поміж іншого, із забезпеченням достовірної безпеки, боротьбою з підробками та захистом персональних даних.

Крім цього, технології штучного інтелекту також справляють вагомий вплив практично на всі важливі сфери і галузі життя (наприклад, торгівля, освіта, наука, медицина, зайнятість населення, вирішення спорів тощо), змінюючи саму парадигму розвитку відповідних правовідносин, у межах яких реалізуються права і обов'язки їх безпосередніх учасників. Зокрема, у відносинах торгівлі штучний інтелект суттєво трансформує взаємодію між споживачами та постачальниками товарів і послуг, надаючи нові інструменти для забезпечення прозорості, безпеки та довіри, що сприяє не лише захисту прав споживачів, а й підтримує чесну конкуренцію, стимулює інновації та покращує якість обслуговування. Загалом розвиток цифрових технологій відкриває нові горизонти для захисту прав споживачів, надаючи потужні інструменти, які можуть радикально трансформувати цю сферу. Однією з ключових інновацій у цьому напрямі є інтеграція штучного інтелекту для зворотного зв'язку, що революціонізує спосіб взаємодії між спо-

живачами та компаніями. Ці платформи, підсилені можливостями штучного інтелекту, здатні не лише спростити подання скарг і пропозицій від клієнтів, а й забезпечити більш глибокий аналіз відгуків для виявлення загальних тенденцій і проблем, що може сприяти стратегічним удосконаленням продуктів та послуг¹².

Отже, розвиток сучасних технологій, насамперед цифрових, справляє визначальний вплив на трансформацію практично всіх правовідносин у державі, що безпосередньо відображається на реалізації прав і обов'язків їх учасників, які набувають якісно нового виміру, опосередкованого вже переважно не фізичними комунікативними практиками, в яких вони традиційно використовувалися та виконувалися, а автоматизованими цифровими інструментами, доступність яких для громадян та юридичних осіб все більше набуває якості необхідного юридичного факту для виникнення, зміни та припинення сучасних правовідносин. При цьому трансформація контексту реалізації традиційної системи прав і обов'язків у технологічному суспільстві породжує виникнення нових їх різновидів, які можуть бути реалізовані виключно у цифровому середовищі (так звані цифрові права і обов'язки: право на цифрову ідентичність, право на використання біометричних даних, обов'язок забезпечувати безпеку цифрових даних, обов'язок дотримуватися стандартів безпеки в цифрових мережах, обов'язок нести відповідальність за дії у віртуальному просторі тощо).

Висновки. Отже, можемо зробити такі висновки з проведеного дослідження.

Виконання юридичних обов'язків як форма реалізації права в умовах сучасного технологічного розвитку зазнає суттєвої трансформації, що проявляється на змістовому і формальному рівнях та передбачає адаптацію традиційних механізмів активної реалізації зобов'язуючих норм права до нового контексту, в якому технології стають не лише важливим інструментом моніторингу та контролю за належним виконанням юридичних обов'язків, а й необхідним засобом забезпечення їх реального або фактичного здійснення через відповідні технологічні, насамперед цифрові, інновації.

Сучасні технології справляють значний вплив на виконання юридичних обов'язків незалежно від типу правовідносин, у яких такі обов'язки виступають необхідним елементом їх змісту, кардинально змінюючи способи взаємодії громадян, юридичних осіб та публічно-владних структур. Безпосереднім проявом такого впливу є, зокрема, суттєве розширення способів виконання конкретних юридичних обов'язків та автоматизація багатьох процедур їх виконання, впровадження електронного (цифрового) моніторингу виконання обов'язків, прискорення процесів ідентифікації та підтвердження виконання зобов'язань, підвищення ефективності та прозорості виконання юридичних обов'язків тощо.

Перспективи розвитку виконання юридичних обов'язків як форми реалізації права в технологічному суспільстві пов'язані насамперед з основними

трендами розвитку сучасного глобалізованого суспільства, в якому домінують роль відіграють цифрові технології, що забезпечують більш оперативне та ефективне виконання юридичних обов'язків у відповідних правовідносинах. При цьому особлива увага приділятиметься розвитку інтелектуальних систем, які не лише аналізуватимуть відповідні дані та передбачатимуть можливі правопорушення, а й автоматично надаватимуть поради громадянам стосовно найбільш оптимального способу виконання ними юридичних обов'язків.

1. Григор'єв Д. Д. Форма реалізації права як елемент правової системи: структура, зміст та функції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 2. С. 20–24. С. 22–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-2/2>. URL: http://lsej.org.ua/2_2025/4.pdf (дата звернення: 02.01.2026).
2. Попович Т. П. Обов'язок як ціннісно-правовий феномен. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. Вип. 5. С. 781–785. С. 784–785. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.140>. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/11/142.pdf> (дата звернення: 02.01.2026).
3. Загальна теорія права. Нормативний курс: підручник / кол. авт.; за ред. С. В. Бобровник. 2-ге вид., стереотип. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 596 с. С. 367–368.
4. Теличко О. А., Рекун В. А. Розвиток правової системи у цифрову епоху. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 209–212. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/53>. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2022/53.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
5. Usman M., Shabbir R., Bhutta A. I., Ahmad I., Zubair A. Corporate innovation in developing countries: Role of legal institutions and property rights protection. *Foresight*. 2021. Vol. 23. № 5. P. 544–563. DOI: <https://doi.org/10.1108/FS-12-2020-0132>.
6. Santoni de Sio F., Mecacci G. Four responsibility gaps with artificial intelligence: Why they matter and how to address them. *Philosophy & Technology*. 2021. Vol. 34. P. 1057–1084. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13347-021-00450-x>.
7. Фат'янов Р. Цифровізація податкових правовідносин як спосіб мінімізації податкових спорів. *Юридичний вісник*. 2024. № 3. С. 279–283. С. 279–280. DOI: <https://doi.org/10.32782/uvuv.v3.2024.34>.
8. Латковський П. П. Цифровізація податкового адміністрування в Україні: основні надбання та проблеми. *Економічна теорія та право*. 2024. № 4 (59). С. 58–78. С. 62–66. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2024-59-4-58>.
9. Неговська Ю. В., Штулер І. Ю., Пешков О. М. Блокчейн як драйвер цифрової трансформації: кейси успішного застосування в бізнесі. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 11. Том 2 (281/2). С. 49–57. С. 51.
10. Барбашин А. Д. Технології блокчейн у міжнародних відносинах: функціональні особливості та можливості. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2024. Т. 16. № 1. С. 141–149. С. 145–146. DOI: <https://doi.org/10.15421/352429>.
11. Федірко О. А., Ткачук Ю. Р. Секторальні моделі застосування блокчейн-технологій в ЄС. *Збірник наукових праць «Вчені записки»*. 2025. № 40 (3). С. 260–277. С. 270–271. DOI: https://doi.org/10.33111/vz_kneu.40.25.03.22.151.157.
12. Бобось О. Л. Роль технологій у забезпеченні ефективності інноваційних механізмів у сфері захисту прав споживачів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2023. Том 34 (73). № 3. С. 160–165. С. 161–162. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.3/25>

References

1. Hryhoriev D. D. Forma realizatsii prava yak element pravovoi systemy: struktura, zmist ta funktsii. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*. 2025. № 2. S. 20–24. S. 22–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-2/2>. URL: http://lsej.org.ua/2_2025/4.pdf (data zvernennia: 02.01.2026) (in Ukr.).
2. Popovych T. P. Oboviazok yak tsinnisno-pravovyi fenomen. *Elektronne naukovye vydannia «Analytychno-porivnialne pravoznavstvo»*. 2023. Vyp. 5. S. 781–785. S. 784–785. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.140>. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/11/142.pdf> (data zvernennia: 02.01.2026) (in Ukr.).
3. Zahalna teoriia prava. Normatyvnyi kurs: pidruchnyk / kol. avt.; za red. S. V. Bobrovnyk. 2-he vyd., stereotyp. Kyiv: Yurinkom Inter, 2023. 596 s. S. 367–368.
4. Telychko O. A., Rekun V. A. Rozvytok pravovoi systemy u tsyfrovi epokhu. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*. 2022. № 1. S. 209–212. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/53>. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2022/53.pdf (data zvernennia: 05.01.2026) (in Ukr.).
5. Usman M., Shabbir R., Bhutta A. I., Ahmad I., Zubair A. Corporate innovation in developing countries: Role of legal institutions and property rights protection. *Foresight*. 2021. Vol. 23. № 5. P. 544–563. DOI: <https://doi.org/10.1108/FS-12-2020-0132>
6. Santoni de Sio F., Mecacci G. Four responsibility gaps with artificial intelligence: Why they matter and how to address them. *Philosophy & Technology*. 2021. Vol. 34. P. 1057–1084. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13347-021-00450-x>
7. Fatianov R. Tsyfrovizatsiia podatkovykh pravovydnosyn yak sposib minimizatsii podatkovykh sporiv. *Yurydychnyi visnyk*. 2024. № 3. S. 279–283. S. 279–280. DOI: <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2024.34> (in Ukr.).
8. Latkovskiy P. P. Tsyfrovizatsiia podatkovoho administruvannia v Ukraini: osnovni nadbannia ta problemy. *Ekonomichna teoriia ta pravo*. 2024. № 4 (59). S. 58–78. S. 62–66. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2024-59-4-58> (in Ukr.).
9. Nehovska Yu. V., Shtuler I. Iu., Pieshkov O. M. Blokchein yak draiver tsyfrovoi transformatsii: keisy uspihnoho zastosuvannia v biznesi. Aktualni problemy ekonomiky. 2024. № 11. Tom 2 (281/2). S. 49–57. S. 51.
10. Barbashyn A. D. Tekhnologii blokchein u mizhnarodnykh vidnosynakh: funktsionalni osoblyvosti ta mozhlyvosti. *Filosofia ta politolohiia v konteksti suchasnoi kultury*. 2024. T. 16. № 1. S. 141–149. S. 145–146. DOI: <https://doi.org/10.15421/352429> (in Ukr.).
11. Fedirko O. A., Tkachuk Yu. R. Sektoralni modeli zastosuvannia blokchein-tekhnologii v YeS. *Zbirnyk naukovykh prats «Vcheni zapysky»*. 2025. № 40 (3). S. 260–277. S. 270–271. DOI: https://doi.org/10.33111/vz_kneu.40.25.03.22.151.157 (in Ukr.).
12. Bobos O. L. Rol tekhnologii u zabezpechenni efektyvnosti innovatsiinykh mekhanizmv u sferi zakhystu prav spozhyvachiv. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia. 2023. Tom 34 (73). № 3. S. 160–165. S. 161–162. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.3/25> (in Ukr.).

Suniehin Serhii. Fulfillment as a form of law implementation in the context of modern technological development

Introduction. The article is devoted to the study of general aspects of the transformation of fulfillment as a form of law implementation in the context of modern technological development. The fulfillment of legal obligations has always been one of the central concepts of law development, the meaning of which is directly related to ensuring law and order in the state and the implementation of human rights. However, with the development of technologies, the methods and formats of fulfilling legal obligations have undergone a significant transformation, which to a certain extent affects the traditional understanding and perception of the content of this concept,

which is already associated not only with the need for a certain subject to take active actions stipulated by the legal norm, but also with the specific parameters of their technological support, the availability and quality of which in many cases directly determines the achievement of the corresponding legally significant result (for example, the use of digital platforms to fulfill contractual obligations, automation of processes in the field of taxation, etc.).

The aim of the article. The purpose of this article is to identify general aspects of the transformation of the fulfillment of legal obligations as a form of law implementation in the context of modern technological innovations.

Results. Traditional approaches to the implementation of law, including the fulfillment of legal obligations or compliance with legal prohibitions, involve the subject of law performing specific actions or refraining from performing them within the limits defined by legal norms. At the same time, the fulfillment of legal obligations always manifests itself in the form of direct interaction between the participants in the relevant legal relationship. Such actions can be performed by the subject of law independently or through intermediaries (the institution of representation), as well as voluntarily or under compulsion.

When studying the issues of transforming the performance of legal obligations as a form of law implementation in the context of modern development, it should be noted that technological innovations primarily affect the process of fulfilling legal obligations by introducing new ways of fulfilling them, in particular, such as automating relevant processes, using digital platforms for submitting applications and other documents, registering transactions and interacting with public authorities, etc. The point is that the development of modern technologies opens up new opportunities for optimizing the processes of fulfilling legal obligations and improving the quality of their results, and digitalization and automation are increasingly acquiring the status of the most important tool for their fulfillment in modern legal systems, changing traditional methods of their implementation.

Modern digital platforms are increasingly used by individuals and legal entities to fulfill legal obligations in various spheres and industries of public life – from civil law obligations to taxation and other public law obligations, which greatly facilitates interaction with the authorities of the relevant states. Such digital tools ensure the proper remote fulfillment of legal obligations, and also provide the opportunity for citizens and legal entities to agree, sign and send relevant documents regardless of their physical location, which significantly reduces the time for concluding necessary transactions and improves the accessibility of legal services.

Conclusions. The fulfillment of legal obligations as a form of exercising law in the context of modern technological development is undergoing a significant transformation, which is manifested at the substantive and formal levels and involves the adaptation of traditional mechanisms for the active implementation of binding legal norms to the new context, in which technologies become not only an important tool for monitoring and controlling the proper fulfillment of legal obligations, but also a necessary means of ensuring their real or actual implementation through relevant technological and, above all, digital innovations. Modern technologies have a significant impact on the fulfillment of legal obligations, regardless of the type of legal relationship in which such obligations are a necessary element of their content, radically changing the ways of interaction between citizens, legal entities and public authorities. A direct manifestation of such an impact is, in particular, a significant expansion of the ways of

fulfilling specific legal obligations and the automation of many procedures for their fulfillment, the introduction of electronic (digital) monitoring of the fulfillment of obligations, acceleration of the processes of identification and confirmation of the fulfillment of obligations, increasing the efficiency and transparency of the fulfillment of legal obligations, etc.

Keywords: *legal obligations, implementation of law, forms of implementation of law, fulfillment of legal obligations, technological innovations, digitalization, artificial intelligence.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 14.01.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 03.03.2026

Дата публікації: 24.03.2026